

VEČERNI LIST

NEODVISEN DNEVNIK

Cena celoletno po pošti K 40.—, za Ljubljano K 35.—
 polletno " " " 20.— " " " 18.—
 četrtletno " " " 10.— " " " 9.—
 mesečno " " " 3.50 " " " 3.—
 Vredništvo in uprava: Kopitarjeva ulica 6. — Telefon 59.

Inserati: Enostopna poltversta (59 mm široka in 8 mm visoka ali nje prostor) za enkrat po 50 vln. za črtila večkrat po 49 vln. — Ob sobotah dvojni tarif. — Poslano: Enostopna poltversta K 1.—, — izhaja vsak dan, izveniši nedelje in praznika, ob 8. uri popoldne.

Nov cerkveni zbor.

LDU Berlin, 26. marca. (Dun. k. ur.) »Deutsche Allg. Ztg.« poroča iz Lugana: »Epoca« javlja iz Rima, da namerava papež zopet sklicati vatikanski koncilij. Zadnji cerkveni svet je otvoril papež Pij IX. v decembru 1869 in ga je odgodil v oktobru 1870. — »Popolo d'Italia« pripominja, da je treba tej vesti pripisovati veliko politično važnost, ker dokazuje, da

smatra sv. stolica vprašanje svoje neodvisnosti za rešeno. Dejstvo je, da je bil koncilij razpuščen, da se, kakor je papež Pij IX. izjavil, pokaže svetu, da je sveta Cerkev z ustanovitvijo združene Italije izgubila svojo svobodo. Zopetna otvoritev cerkvenega sveta pa naj svedoči, da je Vatikan, kakor meni, zopet dobil svojo neodvisnost.

Nemška zarota na Stajerskem.

LDU Maribor, 24. marca. Glede propagande z nemškimi letaki je bilo dognano, da je bil glavni agitator znani Irgl v Ptuj. Do sedaj še ni ugotovljeno, kje so bili nastajeni, sumi se pa, da v Ptuj. Pri Irglu so dobili koncepte, spisane na formularju za račune »Südmärke«. Prvotni koncept ima naslov: »Kmetje na Koroškem, iz slovenjegraškega in mareberškega okraja!«. Ta dokument v zvezi s slovenskim, navidezno v našem narodnem duhu pisanim letakom, je za nas Slovence zelo važen, ker nam z njim potrjujejo našo trditev, da je vse naše zasedeno ozemlje slovensko. Letaki in koncepti se odposljejo naši delegaciji v Pariz. Kolikor je doslej doznano, je letalec že včeraj zjutraj v Marenberku izmetal mnogo letakov in obkrožal vse naše ozemlje baje do Koroške. Irgla privedejo jutri v Maribor.

LDU Maribor, 25. marca. Danes so iz Ptujja privedli Alojzija Irgla v Maribor in ga izročili okrajnemu sodišču. — Kakor je sedaj znano, je glavni avtor znanih le-

takov Ornič mlajši, ki se mudi v Gradcu. Irgl je spis le prevedel. Za to delo je dobil 60 kron.

LDU Maribor, 25. marca. Državna policija je pričela resno čistiti mesto in okolico od sumljivih in protinarodnih ljudi. Izgnana je bila vrsta oseb. — Danes dopoldne je nemška mladina začela demonstrirati po mestu z frankfurterico, a je demonstrante policija takoj prišla.

LDU Maribor, 25. marca. Sedaj je znano, da se je večja družba nemških zarotnikov shajala na Studencih v gostilnici Kreuzhof in na stanovanju krojača Iskre. Sestankov so se udeleževale tudi ženske, med njimi tudi nemške učiteljice. — Pravijo, da je general Maister izdal srbskim četam ukaz, naj od jutri dalje skozi štiri dni brez pardona plenijo po mešu in okolici ter da naše vojaštvo izroča nemškim zarotnikom municijo in orožje in da bo v primeru nemških demonstracij prestopilo k zarotnikom.

Kako se nam godi v Trstu.

Begunec iz Trsta nam poroča:

Časopisje se nahaja pod strogo cenzuro. Edinost izhaja že ves mesec vsa pobeljena. O Jugoslaviji ne sme pisati ničesar, da celo, ako bi hotela prinesiti doslovno članke o Jugoslaviji iz rimskih in milanskih listov, zaplenijo ji vse. Ljudje smatrajo ta pojav za dobro znamenje, češ čimbolj nas davijo, tem hujši bo pritisk, da mora Italija odjenjati, udati se odločbam, temelječim na pravu in samoodločbi narodov.

»Nazione«, strupen nacionalen list, ki je začel izhajati malo dni pred zasedbo po Italiji, bi hotel podaviti, uničiti vse Jugoslovane kar v hipu. Tudi »Lavoratore« je včasih pobeljen, vendar mnogo manj od Edinosti, koji se sploh preti, da bode morala ustaviti izdajenje. »Maraneo« je začel izhajati v zadnjih tednih, a je istotako strupen Slovanožerec kakor »Nazione«, ako ne še hujši.

»Lavoratore« bi zelo rad prikazal stud in gnjev nad gnjilimi razmerami, a je v strahu pred nasilno cenzuro, ipak se čita iz njega, zlasti med vrstami, da delavska stranka željno pričakuje trenotek, da se nepoklicani vsiljivec odpravi tja, odkoder je prišel, takrat bo pravi triumf po celem mestu, celo liberalci po večini se bodo veselili.

»Nazione« in »Maraneo« sta uprizorila boj proti vsemu, kar je slovensko, tudi na sodišču mora izginiti vsako slovensko poslovanje, zlasti pa slovenske štampilje.

Zgodilo se je tudi to čudo, da so se dela ponatisniti spričevala za okoličanske šole poleg debelega tiska v italijanščini, tudi na drobno v slovenščini. »Nazione« kar divja radi tega, čemu naj dobe slovenski otroci na slovenskih šolah slovenska izvestja o napredku.

Tako torej si predstavljajo italijanski petelini ravnopravnost v narodnem in političnem oziru. Gorje nam, ako nas ne odrešitel!

Na pošto se ne sme oddati noben slovensko pisani naslov, zavrnejo ga, ali še večkrat uničijo pismo. Tako se godi tudi z uradnimi odloki sodišča in z vlogami slovenskih odvetnikov.

Ogrski komunisti oplenili češko poslaništvo.

LDU Praga, 25. marca. Čehoslovaški tiskovni urad poroča z dne 24. t. m. iz Budimpešte: Kakor smo doznali, so komunisti zasedli naše poslaništvo v Budimpešti in zaplenili tri milijone češkega državnega denarja. Vsi uradniki so bili aretirani. Zasegli so jim ves državni in privatni denar. Nato so jih odpravili iz Ogrske. Uradniki so na potu v Bratislavo, kjer se pričakuje njih prihod.

LDU Praga, 25. marca. (Dun. k. ur.)

»Narodni Listy« javljajo iz Bratislave z dne 24. t. m.: 60 uradnikov čehoslovaškega poslaništva v Budimpešti je danes prekoračilo mejo. Mažari so jih oropali. V Bratislavi je uvedena nočna služba. Donava se vsako noč razsvetlja z reflektorji. Na ogrski strani plapola še vedno trikolora in ne rdeča zastava. Sliši se godba in petje. Posamezni streli padajo na tostransko obrežje. Razpoloženje je zelo razburjeno, toda samozavestno.

Za prehrano Slovenije.

LDU Belgrad, 25. marca. (JDU) Poverjenik za javna dela in poslanec Anton Kristan (socialni demokrat) in poslanec dr. Hohnjec (Jugoslovanski klub) sta intervenirala včeraj pri ministrskem predsedniku Protiću in pri ministru za trgovino in prehrano Ribarcu in posredovala o važnih gospodarskih zadevah, ki se tičejo Slovenije, zlasti v vprašanju svobodne trgovine in zadostne prehrane vseh slovenskih okrajev, dalje tudi o uvozu in izvozu iz inozemstva. O vseh zadevah je bila narejena in izročena spomenica, ki so jo podpisali vsi trije parlamentarni klubi, v katerih so tudi slovenski poslanci. Naši zastopniki so dobili gotovost, da se bo za Slovenijo dovolilo in ukrenilo vse, karkoli bo mogoče, da se naši kraji zadovoljijo s prehranjevanjem in v drugih gospodarskih ozirih.

Prehrana srednje Evrope.

LDU. Praga, 25. marca. Kakor poročila čehoslovaški tiskovni urad, je dobil predsednik Masaryk poročilo Hooverja glede preskrbe srednje Evrope in zlasti čehoslovaške s hrano. V tem poročilu se zagotavlja, da bodo Čehoslovaki in drugi osvobojeni narodi imeli prednost pri preskrbovanju z živili. Dočim bodo Nemci in drugi sovražni narodi morali plačati živila v zlatu ali z drugimi likvidacijskimi sredstvi, se bo čehoslovaški republiki in drugim zaveznikom dovolil kredit z dolgim rokom.

Pogoji za spojitev ogrskih socialistov s komunisti.

LDU Budimpešta, 25. marca. (ČTU) Fuzija socialno demokratične stranke s stranko komunistov se je izvršila z nastopnimi pogoji: 1. Vso oblast prevzame proletarijat. 2. Proletarijat se mora oborožiti. 3. Organizirati se mora vojska delavcev. 4. Oblast izvaja svet delavcev, vojakov in kmetov proletarcev. 5. Zemljišča so skupna last. Posvetva se ne razdele, produkcija se vrši po zadrugah. 6. Tvornice, rudokopi, banke in železnice se morajo socializirati. 7. Takojsnja ločitev cerkve od države.

Italija skrbi za izvoz.

LDU Berlin, 24. marca. (Dun. k. ur.) »Deutsche Allg. Ztg.« poroča iz Lugana: Luzzatti izjavlja v »Giornale d'Italia«, da si mora Italija pri mirovnih pogajanjih za svoje poljske pridelke zagotoviti precejšnjo izvožno možnost v Srednji Evropi. Nemčija in Avstro-Ogrska se morajo v bodočih letih zavezati, da uvažata italijanske pridelke brez uvoznine ali pa vsaj po zelo znižanih uvoznih pristojbinah. Italija bi na ta način za vojno odškodnino imela političen in gospodarski dobiček; razen tega bi se pa tudi poglobile trgovske zveze med severom in jugom.

Obsedno stanje na Slovaškem.

LDU Bratislava, 24. marca. (ČTU) Z ozirom na razmere na Ogrskem je pooblaščen minister za Slovaško, dr. Šrobar, za vso Slovaško proglasil obsedno stanje. V

javnih lokalih se sme bivati samo do 9. ure zvečer. Po deveti uri zvečer se ne sme nihče pokazati na ulicah.

Mažarski socialisti in Čehi.

LDU Dunaj, 24. marca. (ČTU) Današnji »Delniške Listy«, glasilo čehoslovaške socialno demokratične stranke, se pečajo s pozivom, ki so ga madjarski socialisti naslovili na česko delavstvo ter pišejo: Smatramo, da je budimpeštanski vladi predvsem potrebno odgovoriti tako-le: Češki proletarec ne pozna samo socialnega jarma, marveč pozna tudi narodnostno iglo. Stoletja in stoletja so njegovi soplemski bratje na Slovaškem ječali pod trdim jarmom madjarskih vlad. Revolucija, ki je zadela podjarmljene narode bivše habsburške monarhije, je oživitvoritev socialistovskih načel enakosti vseh državljanov brez razlike spola in jezika. Češki proletarijat si tega sadu socialne revolucije ne da iztrgati od nikogar. Noben Čeh se ne bo dal pridobiti za to, da bi pomagal Slovakom, Srbom ali Rumunom zabraniti ločitev od države,

ki jih je ves čas samo tlačila in zatirala ter preprečiti njihovo združenje z njihovo narodnostno državo. Vse madjarsko časopisje pozdravlja diktaturo proletarijata na Ogrskem, vsi tabori madjarskega plemstva in buržoazije jo sprejemajo z odobravanjem. Klerus se z njo spoprijaznjuje in dunajska kapitalistovska glasila beležijo vesti o neizoglednem očitnim veseljem. Ali niso to znamenja, ki silijo k opreznosti? Če hoče ogrski proletarijat organizirati armado, da z njo svoj deželi ohrani Slovaško, rumunsko Sedmograško ali pa srbski Banat, če hoče na radost nemških in madjarskih kapitalistov, ki so zakrivali vojno in ki sedaj trepetajo pred kaznijo, mobilizirati boj zoper Pariz, tedaj mora biti pripravljen na to, da bo česko delavstvo njegov nastop premotrivalo kaj kritično in da z njim ne bo hodilo po istem potu.

Rdeča vojska na Ogrskem.

LDU Budimpešta, 24. marca. (ČKU) Revolucionarni vladni svet je odredil ustanovitev proletarske armade svetov ogrske republike na podlagi revolucionarske discipline. Tako imenovana rdeča vojska bo sestavljena zlasti iz članov organiziranega delavstva in iz sedanjih proletarskih vojakov. Vojak rdeče vojske bo dobival vso oskrbo, obleko in opremo in razen tega vsak mesec po 450 kron plače. Vsak član njegove rodbine bo prejemal rodbinsko doklado po 50 kron na mesec. Vojaki, ki morajo skrbeti za rodbino, bodo dobivali

vsakega pol leta po 300 kron za stanovanje. Vsak vojak, ki je služil pol leta brez prigovora, dobi še nagrado 300 kron. Razen tega bo dobival pri uporabi za brahialno silo zunaj mej vsak dan po 2 kroni in plačilo ja obrabo obleke. Svetna vlada smatra za svojo najsvetejšo dolžnost, skrbeti za padle in ranjene. Neposredno vodstvo in organizacija armade je naloga narodnega komisarijata za vojne posle. Vsak vojak ima dolžnost, boriti se za interese proletarijata proti vsem notranjim in zunanjim sovražnikom.

Rumunija v nevarnosti.

LDU Berlin, 25. marca. (Dun. k. ur.) »Berl. Ztg. am Mittag« javlja iz Ženeve: »Le Journal« z dne 23. marca piše na vodilnem mestu: Ni potrebno povdarjati posebno važnost položaja na Ogrskem. V Bukarešti je izbruhnila panika. Rumunija je iznova zapuščena v oceanu krvi. V notranjosti dežele narašča beda in brezposelnost. Ogrski polki iz Rusije nameravajo vkorakati na Ogrsko in čakajo na prvo priliko. Druga ogrska revolucija je

zadnji opomin, ki ga daje zgodovina narodom zapada. Če ga bodo razumeli, pomenja to dolg boj, če ga ne bodo razumeli, bo izbruhnila revolucija po vseh deželah.

LDU Berlin, 25. marca. (Dun. k. ur.) »Berl. Ztg. am Mittag« javlja: »Allgemeen Handelsblaad« doznava iz Pariza, da se aliiranci baje sklenili, z ozirom na položaj na Ogrskem intervenirati in pomagati Rumuniji, ki je ogrožena od dveh strani.

Častniška komisija o krvavih spopadih v Splitu.

Obsojene laške nasilnosti.

LDU Split, 26. marca. Komisija ententnih mornariških častnikov, ki je pod predsedstvom ameriškega častnika izvedla preiskavo o krvavih dogodkih v Splitu dne 9. marca, je sestavila svoje poročilo, katerega je italijanski član komisije podpisal z opazko, da se z njim ne strinja in da bo podal svoje lastno poročilo.

Komisija je ugotovila, da so nemire povzročili italijanski mornarji, ki so oboroženi v družbi italijanskih civilistov priredili demonstracijo, nakar je od strani jugoslovansko misleče mladine padlo nekaj žaljivih opazk in kretenj. Italijanski mornarji so nato brez vsakega pooblastila iz srede množice aretirali dva mladeniča. To je

žalo povod izgredom, v katerih je bilo ranjenih več civilistov in srbskih vojakov in poškodovanih nekaj kavarn. Italijanska mornariška oblast je protizakonito areta-

Wilson proti italijanskim zahtevam.

LDU Berlin, 24. marca. (Dun. k. ur.) Kakor poroča »Abende« iz Zeneve, je glasom tamošnjih francoskih listov predsednik Wilson odločen nasprotnik dalekosežnih zahtev Italije. Wilson uporablja svoj vpliv v to, da zavrača italijanske za-

cijo dveh jugoslovanskih mladeničev odobrila, vsled česar je soodgovorna za posledice.

hteve. — »Echo de Paris« doznava, da se je najvišji vojni svet odločil, da Bolcan in Meran ne pripadata Italiji. Ta sklep se pripisuje v glavnem odločnemu nastopu Wilsona.

Narodno predstavništvo.

Adresa soglasno sprejeta.

LDU Belgrad, 24. marca. (JDU.) Predsednik dr. Dražo Pavlović otvori skupščino ob pol desetih dopoldne. Zapisnik zadnje seje se sprejme brez spremembe. Nato se nadaljuje adresna debata. Kot prvi govornik nastopi Banić (jugosl. klub), za njim dr. Laginja (nar. klub), ki slika v živih barvah trpljenje našega naroda v Istri. Povdarja veliki pomen dejstva, da je pokazalo narodno predstavništvo tako imponozantno velikodušnost v protestu proti imperialističnim zahtevam naših sosedov. Povdarja, da zahteva tajno, direktno in proporcionalno volilno pravico in razpravlja obširno o agrarni reformi. Zbornica je sledila tem izvajanjem z živahnim pritrjevanjem.

V imenu Črnogorcev je govoril o ujedinenju Srbov, Hrvatov in Slovencev Mihajlo Ivanović. Poslanec Ilija Ilić (srbski radikalec) je slikal trpljenje srbskega naroda v boju proti Nemcem, Mažarom in Bolgarom. Spominja se junaštva srbske vojske in opisuje zločine Bolgarov. V nadaljnjem govoru naglašja, da so se Srbi bori za osvoboditev vsega troimenskega naroda. Tudi on razpravlja o agrarni reformi in o potrebi demokratične volilne pravice. Za njim govori dr. Drušković

(srbski samostalec) in ostro napada londonski in bukreški dogovor in povdarja, da je šla Amerika v boj za velike ideale demokracije in človeštva. Predsednik Wilson kot sodnik sveta ni nikdar pristal na te dogovore. Italija je svojčas odobrvala 14 točk Wilsonovih, danes pa jih zanikava. Boj v Parizu je pomembnejši in ostrejši, kakor na bojiščih. Boj na mirovni konferenci je boj med staro in novo dobo, med Macchiavellijem in Wilsonom.

Kot zadnji govornik v adresni debati se ogasi Biankini. Pozdravlja predstavništvo v imenu Dalmatincev, ki plačejo pod jarmom modernih barbarov. Pozdravlja pa tudi srbsko vojsko in srbske brate. Nato očrtava med odobravanjem vsega narodnega predstavništva bedno življenje naših bratov v Dalmaciji, protestira proti italijanskim aspiracijam in naglašja, da naš narod ne bo pustil sovražnikom niti nobene pedice zemlje. (Viharno odobravanje.)

Predlagana adresa je bila sprejeta soglasno in med burnim odobravanjem vse zbornice.

Ob trideset na dve je bila seja zaključena. Prihodnja seja bo jutri ob štirih popoldne.

Proračunska razprava.

LDU Belgrad, 25. marca. (JDU) Predsednik dr. Dražo Pavlović otvarja seo narodnega predstavništva ob pol 5. uri popoldne. Poroča, da je bila adresa predstavništva izročena regentu Aleksandru potom posebne deputacije. Sklene se, da se adresa in ekspozice ministrskega predsednika Stojana Protića natisneta in afiširata po vsem kraljestvu.

Nato povzame besedo finančni minister dr. Momčilo Ninčić, ki povdarja v svojem govoru, da za sedaj ni bilo mogoče izdelati rednega proračuna. Država se nahaja še vedno v prehodnem štadiju in v stalnem pretvarjanju. Ustanavljajo se neprestano novi organi, stari pa se javljajo z novimi potrebami. Zato je nemogoče sestaviti finančni pregled, ki bi odgovarjal zahtevam rednega proračuna, dasi tega nihče tako ne želi kot minister sam, ker orez njega ne more zagovarjati državne finančne politike.

Tri finančne probleme je treba pred vsem rešiti: proračunskega, davčnega in

valutnega. Proračunskega ne bo mogoče popolnoma rešiti niti v teku tega leta in morebiti niti v teku prihodnjega leta, ker ustvarjajo posledice vojne vedno nove potrebe, dočim dohodki padajo. Tudi davčno vprašanje vzbuja velike skrbi. Direktni davki se morajo v vseh pokrajinah države čimprej izenačiti, ker bi se drugače razvilo obsežno tihotapstvo. Izenačiti in proporcionalno razdeliti pa se morajo neposredni davki. Vlada smatra za sedaj najnujnejše valutno vprašanje in je storila že vse potrebne prekorake, da reši državo iz resnega položaja. Povoljna rešitev vseh teh treh problemov je neobhodno potrebna za napredek države.

Kakor se kaže do sedaj, bomo končali prvo leto našega skupnega življenja z deficitom več kakor 1 milijarde dinarjev. Stremiti moramo za tem, da povišamo redne dohodke in zmanjšamo izdatke. Nevarnost zaradi neporavnane povečanja izdatkov je velika posebno pri mladih državah, ki so nalne načrtov za bodočnost in žive v

atmosferi optimizma. Sedanji redni dohodki bodo komaj zadostovali za pokritje ene tretjine izdatkov, a vendar se pri nas pojavlja optimizem, ki zahteva od države vse mogoče, ne da bi se vprašalo, od kod naj dobi država denar. Na posojila iz tuje vsled splošne finančne krize ne moremo računati. Nahajamo se na razpotju. Prva pot vodi k finančni katastrofi in druga k napredku naše države. Prva je ravna in gladka, druga pa je neravna in polna zaprek. Potrebujemo mnogo vztrajnosti in trdne volje, da bomo mogli prenesti žrtve, ki nam jih nalaga ta druga pot. — Po ministrovem govoru se je pričela debata o proračunski predlogi. Socialni demokrat Knežević je izjavil, da bo glasovala njegova stranka proti predlogu. Govorila sta še Marinković (naprednjak) in Nasta Petrović (radikalni disident). Seja se je zaključila ob 7. zvečer in se nadaljuje jutri ob 4. popoldne z istim dnevnim redom.

Vojno stanje z Ogrsko.

LDU Haag, 25. marca. (ČTU) Kakor poročajo iz Pariza, je v soboto zvečer nastopilo vojno stanje z Ogrsko.

Italijanska predrznost v Inomostu.

LDU Inomost, 24. marca. (Dun KU) Kakor javlja tukajšnji večerni list, je prišlo preteklo noč med 10. in 11. uro v zgornji Marije Terezije cesti do streljanja, katerega vzrok še ni natančno ugotovljen. Zadeva je v nekem stiku z dogodkom, ki se je pred časom pripetil v hotelu Marija Terezija. Tam je vojaška godba med drugimi tudi predavala potpuri, v katerega je bil vpleten tudi tekst italijanske kraljeve koračnice. Ko so v dvorani navzoči italijanski častniki slišali poznano melodijo, so se vzdignili s sedežev. Domačini, posebno častniki so to smatrali kot provokacijo ter zahtevali, naj se svira koračnica cesarskih lovcev, kar se je tudi pozneje zgodilo. Večina navzočih Nemcev je protestujoč zapustila dvorano. Na cesti so se zbirale potem gručje ljudi, med njimi tudi nekaj italijanskih častnikov. Naenkrat pa pride patrolja karabinerjev, ki je na ukaz italijanskih častnikov hotela aretirati nemškega častnika, ki se je najbolj zgražal nad tem. Le-ta se je aretaciji ubranil edino le z begom. Italijanska patrolja je streljala za njim. — Od verodostojne strani se poroča, da je popolnoma neodvisno od omenjenega pripetljaja prišlo med mladimi ljudmi, v katerih sredini se je nahajal nemški rezervni častnik, in med italijanskimi častniki v bližini dvorca do besednih spopadov. Ker so italijanski častniki v teku spopada pripomnili, da morajo taki mladi ljudje v tem času biti že v postelji, je pristopil k Italijanom omenjeni rezervni častnik ter jih prosil za pojasnilo. Italijanski častnik pa mu je za odgovor zbil čepico z glave. Ko se je nemški častnik pripognil, da pobere čepico, ga je karabiner, ki je med tem došel na lice mesta, udaril s puškinim kopitom tako, da je bil nemški častnik težko ranjen na očesu. Življenje si je rešil samo

»begom. Italijani so za njim streljali ter ga vrhutega še ranihi na rami, tako da je obležal. Od italijanskega poveljništva, kamor

so ga privedli, je bil pozneje prepeljan v bolnišnico, kjer so ga natančno preiskali ter mu zavezali rane.

Karel Habsburški na poti v Švico.

LDU Dunaj, 24. marca. (Dun. k. ur.) Posebni vlak, ki vozi bivšega cesarja in njegovo družino v Švico, je po voznem redu dospel v Buchs in ob 5. uri popoldne prekoračil švicarsko mejo. Vožnja je potekla brez vsakega pripetljaja.

LDU Dunaj, 25. marca. (ČTU) Posebni vlak, ki je vozil bivšega cesarja Karola in njegovo obitelj v Švico, je sporedoma dospel v Buchs in prevozil švicarsko mejo ob petih popoldne. Vožnja se je izvršila brez posebnih dogodkov.

LDU Pariz, 25. marca. (Brezlično.) Iz Bazlja poročajo: Posebni vlak, ki je vozil bivšo cesarjsko družino v Švico, je po kratkem odmoru v Buchsu nadaljeval svojo pot v Rorschach, kamor je dospel ob 5. uri 30 min. popoldne. Ekscesar in njegova družina bodo nastanjeni v grad Wateck pri Rorschachu.

LDU Dunaj, 25. marca. (ČTU) Z informirane strani doznava »Reichspost«:

Domneve, na katerih temelje izvajanja »Reichsposte« glede odpovedbe cesarja, vsled vzrokov, ki se doslej odtezajo javnosti, niso opravičene. Cesar je odklonil odpovedbo, ne vsled tega, ker je smatral po svoji izjavi z dne 11. novembra to za nepotrebno formalnost, temveč ker je vsled pozneje opaženih okoliščin zanikal veljavnost one prve izjave. Ona izjava, da odstopi od vladnega poslovanja, da so mu izsilili s trditvijo, da bi sicer v malo urah naskočili graščino Schönbrunn. Mimo tega da so mu obljubili, da se bo definitivna državna ustava uredila samo po prostovoljnem glasovanju ljudstva. Med tem pa so uvedli zakone, ki izključujejo narodno glasovanje in s tem odpadli tudi pogoji, glede na katere je bila izdana izjava z dne 11. novembra. Te vesti so menda zaradi tega važne, ker razodevajo, zakaj si cesar Karel ni z navadno odpovedno izjavo omo-gočil nadaljnje bivanje v Eckartsau.

Snežni zamet v Bosni.

LDU Sarajevo, 25. marca. (JDU) V zapadni Bosni so bili zadnje dni veliki snežni zameti. Promet na železniški progi Prjedor — Jajce je za nedoločen čas ustavljen.

Iz pokrajine.

kr Tabor zadravskih Slovencev. Včeraj se je vršilo v Breznu ob Dravi veličastno zborovanje zadravskih obmejnih Slovencev. Navzočih je bilo 500 do 600 oseb. Tabora so se udeležili tudi Slovenci iz Lučan, Sv. Duha, Kaple in Radla. Zborovanje se je vršilo pod milim nebom, na prostoru, kjer so l. 1914 zadravski renegati pod vodstvom marenberškega župana Langerja in nitmojstra barona Eggerja pisali testament Slovencev. Ljudstvo je na našem shodu izreklo jugoslovanski armadi in njenemu voditelju generalu Maistru iskreno zahvalo, da je s svojimi četami rešil te važne kraje pred divjaškimi nemškimi tolpmi. Na shodu so govorili: Župnik Volčič, poročnik Dekleva iz Gorice, urednik Žebot, nadučitelj Hren z Mute, ing. Jenčič. Shodu je predvedoval deželni poslanec in gerent Čaf.

kr Smrt za domovino. Dne 22. t. m. je padel na koroško-štajerski fronti v Soboti praporsčak Jakob Kaučič, mariborskega pešpolka. Vojak in narodnjak telom in dušo, se je tudi tokrat izkazal na fronti kot vzor v vsakem oziru. Teško je o njem pisati. Njegovi svojci so izgubili — pri mnogih drugih grenkih izkušnjah — ljubega Jakca; ravno tako bridko pa pogrešajo svojega ljubimca njegovi poveljniki, tovariši in vse moštvo mariborskega pešpolka. Ljubi nam tovariš, v miru počivaj!

kr Pozdravi iz laškega ujetništva. Svoji znancem in znankam v mili domovini pošiljamo iz ujetniškega tabora pri Napo-brisrčne pozdrave. Nas je tukaj 85 jugo-

slovanskih častnikov, 40 Slovencev. Godi se nam dobro. — Anton Eržen, Anton Pečnik, Potokar, Filip Kurent, Žagar, Hrvatini, Bežek, Anton Rehar, Dular, Škarja, Obreza, Janez Kristan, Cvetnič, Korenini, Moder, France Ilišič, Tušar, Radej, Vričko, Zorko, Boris Treo, Šinkovec, Ocvirk, Živic, Rhormann.

kr Iz Nove Oselice. V Novi Oselici so se meseca februarja pojavile nalezljive koze. Obolelo je nad 50 oseb. Umrlo jih je šest. Bolezen pojenjuje. — V naši župniji so obmejne vasi zasedene od Italijanov. Ako kdo umrje onstran demarkacijske črte, ga ne puste pokopati na farnem pokopališču, ampak ga morajo nesti v Cerkno. V soboto je umrl neki otrok za kozami v zasedeni vasi. Kaj storiti z mrličem? V Cerkno ne sme, ker ima koze, na »Srbsko« pa zopet ne. Italijani ukažejo izkopati za hlevom jamo in tja so pokopali mrliča. Ko je bil že pol dneva v jami, se pa premislilo. Ukažejo ga zopet izkopati in nesti na farno pokopališče v Novo Oselico. Torej, kozave mrliča nam še milostno privoščijo. — Ob deželni meji so Italijani izkopali precej strelnih jarkov in nastavili par kanonov. Ljudstvo pa prav dobro preskrbujejo z živežem in vsem potrebnim, medtem ko nam zelo primanjkuje potrebnih živil.

kr Iz kostelskega kota. Zanimanje za podaljšanje proge Kočevje — Delnice je bilo v tem kotu vedno, a doslej je še vedno vsakdo zmigaval z ramen, kajti pogled na titanski most, ki so ga predlagali mnogi gosposje v dnevnikih, je vse strašil — dozdevalo se je nekaj nemogočega. Ko je pa v eni zadnjih številčk Vašega lista »eden za vse« povedal odkrito besedo, naj služi progga interesu ljudstva, in predlagal tudi lahko in z malimi stroški izvedljiv načrt, da bi se premostilo Kulpa pri hrvaškem Čedenju, je up zravel in vemo, da se bodo naši zastopniki za to tudi zavzeli. Iz

vsega srca torej želimo vsi v kostelskem kotu, da se naši poslanci zavzame za hitro izpeljavo tega načrta in v bližnjem pokrajinskem zasedanju našega narodnega predstavništva stavijo to točko med prvi svoj program. Zgoraj omenjeni načrt ne bi le prinesel najkrajša zveze z Reko, temveč bi služil tudi dejanski potrebi vsega okraja, in edino v tem slučaju smemo upati, da se bo pri nas razvila tudi industrija in ne bo potreba našim ljudem v tujino s krošnjarenjem, ki pač ne vpliva preveč blagodejno na ljudske mase, dasi se res nekaj zasluži na lahek način. Tudi inteligenci bi se v tej dolini z góraj imenovano osnovno veliko povzdignila, ker v tem slučaju bi se moglo tudi naše ljudstvo udeleževati velikih dobrot, ki nam jih je oziroma še bo prinesla narodna svoboda, namreč naše slovenske gimnazije v Kočevju, ki je nujno potrebna iz stoterih vzrokov. Za enkrat bi pa nujno prosili, da nam preskrbi poštno zvezo. Doslej imamo še vedno le vsak drugi dan zvezo s Kočevjem. Dasi so se uvedli drugod vsakovrstni vlakci in zveze, kot je pa ostal pozabljen, kot bi bili še vedno v najhujših dneh vojne stiske in smrti stavljeni v vrsto zadnje gorske vasi s tako pošto. Tudi prosimo, da se v kratkem vpostavi telefonska zveza med Nova sela oziroma Banaloko in Brodom na Kupi, da ne bomo tako, kot bi bili na koncu sveta. Spregovorili bomo pa še drugič o našem »unicumu«. Povsod je že uveden osemurni delavnik, naši slovenski industrijci so se uklonili vsi že zdavnaj, na Angleškem stremé po šesturnem delu, in mi imamo žida, ki ne pozna postav in ima še vedno delavnik 12 oziroma 13 ur in plačo, ki ne odgovarja niti polovični tistih v Kočevju, dasi se ne živi pri nas nič cenejše kot tamkaj. Ali bomo imeli v novi državi res še vedno privilegirance?

kr Arnavti ropajo. »Pravdi« poročajo iz Raške, da so začele zadnji čas po Sanžaku gospodariti do zob oborožene arnavtske roparske čete, močne do 200 mož. Tak drhal je nedavno napadla selo Dolovo. Z roparji je prišlo do 100 žensk, ki so vodile tovrne konje in osle, da bi odnesli plen. Razbojnikji so začeli neusmiljeno pleniti, toda iz bližnjih vasi je pravočasno prihitelo na pomoč orožništvo, ki je napadlo roparje in jih pognalo v beg, tako da so morali ves plen pustiti.

kr Zvon za saborsko cerkev v Belgradu. Avstrijci so bili pobrali iz belgrajskih cerkva vse zvonove. Uprava saborske cerkve je sedaj naprosila cerkev v Požarevcu, naj ji odstopi en zvon, čemur je naprosena takoj ugodila.

kr Železnice v Srbiji. Te dni je začel voziti vlak od Lapova do Jovanovca (prva postaja pred Kragujevcem); delo na progi Kragujevca se nadaljuje. Sedaj vozi vlak od Velike plane do Lapova in Jovanovca.

kr Podpora odvetnikom. Vlada v Belgradu se peča s predlogom, da se odvetnikom, ki so bili v vojni, izplača po 6000 dinarjev podpore. Za podporo je predloženih 250 odvetnikov.

kr Ustrojstvo carinaric. Finančno ministrstvo je ustanovilo v Kraljestvu SHS 85 začasnih carinaric.

Izpred ljubljanske porote.

Pretkana sleparja.

V ponedeljek popoldne je sedel pred porotniki mlad prefriganec, 19 let stari Bažidar Klein, pristojen v Petrinje, bivši natakar v Ljubljani, zaradi hudodelstva goljufije na škodo trgovca Matevža Škerjancu v Ljubljani. Ze predkaznovani Klein je prišel v družbi dveh vojakov v Škerjančevo trgovino v Zeljarski ulici ponujat sladkor. Ker ni imela Marija Škerjanc denarja pri rokah za kupčijo v večji mmonarini, jim je rekla, da ne more nič kupiti, pripomnila je pa, da ima nekaj manufakturnega blaga na prodaj. Dala je vojakov vzorce in ta dva sta obljubila, da se vrneta, če dobita odjemalca. V soboto pred božičnimi prazniki sta prišla obdolenec in vojak Bernard Kralj k Škerjančevi in rekla, da sta našla kupca za blago. Ta je blago zmerila ter zapisala mero in ceno na listek. Blago so naložili na ročni voziček, katerega je po naročilu obdolenca peljal Matevž Škerjanc v Gradišče pred Schreyjevo pekarijo, češ, da tam stane kupec blaga. Rekla sta mu, da naj zunaj pri vozičku počaka. Kralj je z nosil blago v hišo, odtod pa čez dvorišče k dru-

gem vhodu na Kongresni trg, kjer ga je po naročilu čakal postrešček z vozom. Medtem je pa Klein ostal pri Škerjancu pred hišo. Ko je pa bilo vse blago odnešeno, je rekel Kralj prodajalcu, naj počaka na ulici, da gre medtem h kupcu po denar. Klein pa je rekel, da stopi samo za trenotek v Šumijevo slaščičarno ter da se bo takoj vrnil. Odsel pa je iz trgovine skozi prehod v Hilšerjevo ulico, tako da ga Škerjanc ni mogel videti. Prepozno je Škerjanc spoznal, da je padel v roke dveh goljufoma, ki sta blago spravila skozi dvorišče in drugo stran in ga s postreščkom že odpeljala ter mu 13.290 K škode povzročila. To blago sta Klein in Kralj na Štajerskem, na Gorenjskem in v Ljubljani prodala, denar pa med seboj razdelila. — Kralj se je moral zaradi tega zagovarjati pred vojaškim sodiščem. Klein svojo krivdo priznava, kakor tudi, da je dogovorjeno po načrtu izvršil goljufijo. Po krivdoreku porotnikov je sodišče obsodilo Kleina na 18 mesecev težke ječe, poostrene s trdim ležiščem vsake tri mesece. Božidar Klein je kazen takoj nastopil.

Dogovorjena tatvina.

Danes dopoldne se je zagovarjal pred porotnim sodiščem Jožef Globočnik, 18 stari železniški delavec v Ljubljani. Globočnik se je dogovoril z vlačugarjem in varnim tatom Ivanom Slevcem, kateri je bil že zaradi tatvine večkrat kaznovan in tudi ni imel stalnega bivališča, da vlomita v Škrlovo trgovino, kjer je bilo Globočniku dobro znano. Dne 25. oktobra m. l. ponoči sta izvršila vlom na ta način, da je

Globočnik stal na straži, med tem ko je Slevce izvršil vlom v trgovino in odnesel nad 5000 K gotovine. Od tega zneska je prejel Globočnik 2264 K, z ostalim zneskom je pa Slevce izgubil, in sicer kakor obdolenec trdi, zbežal je na Hrvaško. — Obdolenec svoje dejanje odkrito priznava. Obsojen je bil na 14 mesecev težke ječe.

Iz Ljubljane.

1. Ljubljanski šahovski klub ima svoj redni občni zbor v petek, 28. t. m., ob pol 8. uri zvečer v gostilni »Pri roži« v Židovski ulici s sledečim dnevnim redom: 1. Poročilo odbora in preglednikov do leta 1919. 2. Dopolnilna volitev odbornikov. 3. Slučajnosti.

1. Razgovor veslačev-amateurjev. V soboto, dne 29. susca, popoldne ob 3. uri boče v restavraciji »Narodnega doma« zaseben razgovor veslačev in jadrancev o ustanovitvi posebnih športnih klubov v Ljubljani, Novem mestu in Mariboru, regatnega društva v Ljubljani in Jugoslovanske veslarske zveze, ki bi morebiti pristopila k FISA (Fédération internationale des sociétés d' aviron) v Parizu. Vabijo se vsi, ki hočejo gojiti ta šport.

1. Slovensko lovsko društvo je imelo ob jako lepi udeležbi svoj letošnji občni zbor dne 19. t. m. Zborovanje je počastil tudi predsednik naše Narodne vlade, dr. Janko Brejc, kateremu so priredili zborovalci opetovano burne in prisrčne ovacije. Glavni točki razpravljanja sta bili lov in gospodarstvo. Z ozirom na veliki narodnogospodarski pomen lova in ribolova in silovita ter na neke boljševiške pojave pri nas se je sklenilo podati Narodni vladi

spomenico, da se preprečijo barbarski pozikusi, zatreči tudi pri nas vse živalstvo in tako oropati naše kraje lepih dohodkov in najlepšega dela njihovega krasa. Če so uvidele že vse kulturne države veliki pomen lovstva in ribarstva in ga zaščitile z zakoni, ne gre, da bi bili mi udarjeni s slepoto in da bi lakomiselno v napačnem umevanju demokratizma uničili s prenagljeno naredbo v trenutku to, kar bi prej ali slej zopet začeli graditi z velikimi stroški. Tudi ne gre, da bi se pri upravnem izenačenju ravnali naprednejši deli našega kraljestva po onem, ki je v tem oziru zaostal, in ne narobe, kar bi razsoden človek pričakoval. Lovsko društvo izdelata tudi nov, moderen lovski zakon in ga predloži vladi. Z volitvijo novega, povečanega odbora (24 odbornikov) in enako število namestnikov) je bilo zaključeno zborovanje, ki ga je vodil društveni predsednik dr. Ivan Lovrenčič.

1. Avstrijski orel. Kako težka je ločitev od starih spominov! Kako lepe so hiše, okrašene z avstrijskim cesarskim orlom! To vidimo zelo jasno na Kleinmayer-Bambergovih tiskarni, ki ima na svojem pročelju še vedno avstrijskega orla, pod čigar perutnicami se izleže vsak dan — Uradni list naše SHS vlade. Tudi lekarna »Pri zlatem orlu« je znova pozlatila dvoglavega orla s

habsburško krono, da bi ga vendarle vsakdo videl. Napredujemo!

1. Podirati so začeli zid z ograjo okoli bivših Koširjevih »Marijinih Toplic« ter stran proti cesti, ki vodi na Prule, že skoraj docela demolirali. S tem bo precej razširjena cesta, z materijalom jo bodo pa lahko posuli in spravili vsaj nekoliko v red; saj je bilo baš na ti senčni cesti, po kateri hodijo v šolo vsi učenci iz mesta, skoraj večno blato, čemur je bila seve največ kriva »večna senca«. Ker so v Marijinih toplicah za silo nastanjene stranke, hiše same sedaj še ne bodo mogli podreti.

1. Našla se je kokoš. Poizve se pri g. Tertinek, Čopova cesta 10.

Politična kronika.

p Nadškoj dr. Bauer v Belgradu. Minole dni se je mudil v Belgradu zagrebški nadškoj dr. Bauer in obiskal razne odlične osebnosti.

p Angleška plava knjiga o boljševizmu. Po vesteh, ki jih prinaša »Daily Mail«, se je odločila angleška vlada, da izda plavo knjigo o boljševistiški teroristični upravi. V knjigi bodo avtentični podatki o vseh grozotah, ki so jih napravili boljševiki. — Nek list pristavlja, da boljševikom ni treba izdajati knjig o grozotah imperializma in kapitalizma, ker so drug o drugem izdali sami strašne rdeče, plave, zelene in rumene knjige. Ta mavrična knjižnica kaže jasno, kako propal je imperialistično kapitalističen družaben red.

p Albanci proti Italiji. Nedavno je več odličnih muslimanskih Albancev izjavilo nasproti ameriškega konzulu v Korči, ko je odhajal v Premeti, da Albanci nikakor ne žele italijanskega protektorata. Vse te Albance je potem italijanska oblast zaprla, a jih kasneje zopet izpustila. Ti Albanci so sedaj napadli Italijane in več častnikov in vojakov ubili. Nastali so veliki nemiri, ki so jih pa Italijani zatrli. Med albanskim prebivalcem se zbira proti Italijanom vedno večje ogorčenje.

Po svetu.

s Zgodovina hotela »Pri treh zamorcih«. Za časa revolucije na Bavarskem je bil oropan tudi hotel »pri treh zamorcih«, o katerem pripoveduje »L'avenir« zanimive anekdote. Tu je stanoval znani finančnik Puggler, kateremu je bil Karol V. toliko dolžan, da je sklenil jednostavno ubiti ga. Puggler je bil zvit. On je ponudil Karlu V., ko je ta potoval skozi Bavarsko, najlepšo sobo v svoji palači (današnjem hotelu), a je pustil nezakurjeno. Ko se je cesar pritožil, da mu je mraz, je Pragger zakuril peč s cesarjevimi dolžnimi pismi. Izgubil je svoj denar, a je rešil življenje. V ti palači se je vršila poroka nekega plemiča po starem ceremonijelu. V spomin na ta dogodek je dal lastnik vrezati tri lilije na vrata in te tri lilije so še danes tu.

s Posledica glasovitosti. Veliki avtor »Knjige iz Džungle«, Kiplin, se je mudil v preteklem mescu v Njujorku. Ko je odhajal, je vsled nepazljivosti hotelskega slu-

ge padel na tla kovčeg, v katerem se je nahajalo nekaj umetniškega porcelana. Ker je padla dolžnost plačati odškodnino na hotelskega lastnika, jo je ta zahteval pismeno od njega. Dvakrat je pisal, a hotelir mu ni odgovoril. Končno se je pesnik tega naveličal in se povrnul iz bližnjega mesta ter sam zahteval odškodnino. Lastnik hotela je priznal, da je prejel od njega dvoje pisem, ki jih je prodal pesnikovim častilcem, eno za 25, a drugo za 50 dolarjev. Čakal je še tretjega, da bi s tem poravnal narejeno škodo. Kipling se je nasmejal in napisal še tretje pismo.

s Življenje v vili Medici. Vila Medici v Rimu, ki je francoska last, v čigar bogatem muzeju delajo francoski slikarji, nagrajeni od akademije umetnosti (letno je dobil po en slikar prosto stanovanje v vili in štipendijo), je bila pred kratkim predmet hude debate na letnem občnem zboru akademije. Uvedlo se je nekaj olajšav glede drakonskih pogojev za natečaj za letno štipendijo. Sedaj na primer ni treba, da bi bili prosilci nezženjeni »Excelsior« pravi, da se ne ve, če bo povečana tudi štipendija, ker se dandanes ne more živeti tako kot za časa Ludovika XIV.

s Neugodna naivnost. Dne 16. t. mes. je stal bogati avtomobil v slikoviti ulici Aadré-des-Arts. Okoli avtomobila je bilo nekoliko detektivov na bicikljih in »wattman« s trobojnico na prsih. Predmestno občinstvo se je razgrnilo okoli avtomobila. Kdo je? Kdo je? Bile ste gospe Poincaré in Wilson, ki sta obiskali »ligo za pomoč francoski deci«. Ljudstvo je dami spoznalo in priredilo pristrčne ovacije. Neki deček je klical ves čas z visokim, piskajočim glasom: »Živela kraljica! Živela kraljica!« Predsednici sta se spogledala v zadregi in odšli v sirotišče. No, povejmo resnico, ali moremo obsoditi dečka, ko pa je toliko kraljev in kraljic obiskalo Pariz? — pravi nek francoski list.

s Usmrčenje vohunov v Londonu. Vohun je človek, ki mora biti vedno pripravljen na smrt. V londonski trdnjavi Dover so usmrtili več takih vohunov. V vojašnico Wellington so nekoč pripeljali častnika nemške mornarice, ki se je imenoval Lody. Eden angleških častnikov mu je naznanil, da bo drugi dan v Doweru ustreljen. Nemškega častnika je pokrila smrtna bledost. Toda trdil se je, da ostane miren. Jed, ki so mu jo prinesli, je pojedel z apetitom. Drugo jutro se je mirno oblekel in šel na morišče, popivši čašico brandyja. Vojaki z nabitimi puškami so ga čakali. »Sodniki so bili pravični, zaslužil sem smrt,« je dejal Lody glasno in se zrušil pod streli mrtev na tla. Prav hladno je šel v smrt tudi neki mlad človek, ki je bil tudi v službi Nemčije kot vohun. Noč je prebil s svojimi rožki in se šalil. Zjutraj je izpraznil v dušku steklenico šampanja. Nato se je dal obriti in čedno opraviti. Ko je bilo treba iti, je vraščal častnika, naj mu dovolji pokaditi cigareto do kraja. Ni si dal zavezati oči. — Neki drug človek se je onesvestil, ko je zagledal puške. Morali so ga ustreliti v nezavestnem stanju. — Poseben braber je bil neki žid. Ko so ga peljali na morišče, je pel neprestano popularni londonski napev

neke pesmi in se šalil z vojaki, ki so ga peljali. »Pozdravite mi mojo Maro,« so bile njegove zadnje besede.

s Iz francoskega sodišča. Pri zaslišanju prič proti Clemenceaujevemu napadalcu Cottinu, je vladala v dvorani tako težka atmosfera, da je obtožencev odvetnik zaspal, Cottin se je nagnil preko svoje ograje, stresnil odvetnika za ramena in dejal: »Ti spiš, Bruto, a Cottin je v škripcih.«

s Lahko noč. Te dni je prišel akademik Berthon, da se informira o Clemenceaujevem zdravju. (A Clemenceau ve, da je Barthon njegov politični nasprotnik.) Clemenceau je sporočil Bartholnu po osebnem zdravniku Mandelu, da je preživel zelo slabo noč. Ko se je Mandel, ki je vedel, da je predsednik spal zelo dobro, začudil temu odgovoru, je dejal Clemenceau z običajnim posmehom: »Moram mu reči, da so moje noči težke, ker bi drugače njegove ne bile lahke.«

Narod, ki izumira.

(Po Nansenu priredil Ivan Bežnik.)

MALO UVODA.

»Najzanimivejše ljudstvo na svetu so Eskimi, prebivalci skrajnega severa, sinovi ledene in puste Grenlandije.« Tako trdi Fridtjof Nansen, neutrudni raziskovalec severa, v svoji knjigi »Življenje Eskimov«, ki mi je služila v prvi vrsti pri sestavi tega spisa. V najkrutejšem boju s prirodo, ledom, mrazom, viharjem in nočjo, v najtršeštem boju za živež, združen s tisočeriimi nevarnostmi, se je to ljudstvo prebilo skozi stoletja in stoletja, toda močnejši so ostali zmagovalci, živeli so in dokazali moč človeške narave. Ko so prišli Evropeci prvič z njimi v dotiko, so jih ti najbrž premagali in pozabnost se je zagrnila nad prvimi naselniki. Prešla so stoletja, novi Evropejci so stopili na njih tla, Eskimi so jih morali priznati za gospode, in vsled dotike z njimi so pričeli prepustiti po nekem čudnem zakonu, po katerem ginejo vsa prirodna ljudstva, ki pridejo z Evropejci v dotiko. Prišel bo čas, ko ne bo robenega Eskima več. Ali pa se bo njih rod stopil s priseljenci v novo plemo vse eno. Eskima, s svojo žilavostjo v boju za obstanek, s svojimi šegami in posebnostmi, ne bo več. Škoda. Zakaj tudi on ima čustva, veseli se življenja in le nerad umre, dasi se v nevarnosti izkaže junaka.

Da ga spoznamo, preden nam umrje, da se česa naučimo od njegove žalostne usode, zato naj spomni ta spis, ki naj bo verna in zanimiva slika tega ljudstva. »So stvari, in sicer važne stvari, ki došlecu vzbujajo večjo pozornost kot dolgoletnemu raziskovalcu,« pravi Nansen, ki je bil eno zimo v njih sredi in opazoval posebnosti njih življenja. Ni mogoče živeti med temi ljudmi, da ne bi jih vzljudil, in zato je ena zima dovolj.

GRENLANDIJA.

Grenlandija! To ime nam doni na uho, kot ime pravljicne dežele, in vendar ni v ničemer podobna sladkemu bogastvu In-

dije Koromandije. Najsevernejši kraj na zemlji je to, v katerem se bivajo ljudje v večni borbi z ledom in vetrovi. Dežela je ogromna, čudovita, vklesana v led z ledenimi bregovi, gorami in ledeniki, ki se spuščajo v morje. Ali je obsojen ta kraj k večni temi ali k večnemu dnevu?

Zima je ena sama dolga noč, poletje pa je en sam dolg in svetel dan. Ali je sploh to poletje? Solnce je nekoliko gorkeje, morje odmrzne, prikažejo se bregovi, trava in rastlinje zazelenijo, celo cvetice zacveto. Toda še v istem času pogosto pada sneg in brijejo mrzli vetrovi. V notranjosti Grenlandije je večin led in mraz z divjimi vetrovi, tam zime ni konca. Na obali sami traja zima osem mesecev.

Ta ogromni otok ali polotok, ki ga obkroža po eni strani atlantski ocean, po drugi pa Baffinsbai ali Šmitsund, meri nad dva milijona kvadratnih kilometrov. Južni del dežele je močno razsekan in se loči v celino, velike otoke in zunanje otoke, ki stoje ko predstraža v morju. Celna je jeziku podoben kos zemlje, zožen proti jugu. Središče Grenlandije je pokrito čez in čez s takozvanim »čebelnim ledom«, ki je podoban ogromnemu otlemu satovju, to je velikanski osrednji ledenik, ki v velikih veletokih polzi na mnogih krajih v morje.

Okrog te ogromne mase ledu leži precej širok pas zemlje, ki pa se ne oklepa Grenlandije kot celota, ampak je nagosto razsekan od mnogih, ozkih, daleč v celino segajočih morskih rokavov ali zasek, ki se imenujejo fjordi. Te zaseke se lomijo kot žarki od središča na vse strani.

Na vzhodni strani Grenlandije leži osrednji ledenik obali mnogo bližje, ko na zapadni strani. Zato je tudi vzhodna obala mnogo manj pristopna, ko zapadna in ima trše življenske pogoje.

Število in velikost ledenih veletokov je tu mnogo več kot na zapadni strani.

Deželo tvorijo gore, ki so skoraj druga drugi enake in katerih pobočja in hrbti se spuščajo v morje ter imajo le malo povprečnih dolin.

Zimska noč, ki je za severne kraje prava posebnost, traja nad dva meseca in je razsvetljena samo od lune ali od zvezd, pogosto tudi od polarne luči, ki je pravo čudo teh krajev. »Nič na svetu se ne da primerjati grenlandski zimski noči, razsvetljeni od polarne luči. To je skrivnostnih narave same.«

Ravno toliko časa je sam dan, solnce ne zaide in ustvarja čarobne svetlobne prikazni: severno zarjo in je okrašeno s čudovitimi mavričnimi venci; vidi se pa dvoje, troje in še več solnc, ki so navskriž postavljena. Oddaljeni kraji se približujejo, oblika se jim izpreminja, solnce se zdi kot plamenica. Nihče ne popiše vseh krašot.

»Uboga je dežela, ki smo jo oropalit Eskimom, uboga na zlatu in zelenih gozdovih, gola, in ni podobna nobeni drugi od ljudi obljudljeni deželi.

In vendar je v svojem uboštvu tako lep! Kdor jo vidi, ostane mu drag spomin nanjo. Ona je polna tiste pravljicne lepote, ki sem jo sanjal v svoji mladosti.

Močna, divja njena priroda je podobna starodavnim pripovedkam, izsekani v led in sneg, polni lepih prispevkov ko pesem. Podobna je mrzlemu jeklu, v katerem se igraje zrcali solnce.

Velikanske, nepopisne so snežene ravni in ledeniki, ki se razprostirajo od morja do morja, polzijo vanj in ga polnijo. Velikanske doline in gore so zakrite: vse je zabrisano, kar nesejo oči: neskončnost ledu in snega.

Vse je tako preprosto in vse tako veličastno. Bel sneg, zamodrel led, gole, temne gore kot črni kupi, viharno, rjoveče morje. Kadar zahaja solnce, je morje rožnato rdeče in ledene gore se blestijo, kot bi bile obrastene z ogromnimi in številnimi grenlandijami. Pogosto mislim na šatore Grenlandije, na črede severnih jelenov, pasočih se v zalivih in na bregovih, na ptice, trate, vodé in močvirja in na dolinice onih gor, kjer prebije Eskimo svoje kratko poletje.

»Ta zemlja ima tudi strahovite pokrajine brez vsakterega drevesa. Toda dobe se travnikom podobne jase s številnimi cveticami, ki jih prepreda nizko, košato grmičasto rastlinje. Največ trat je ob morški obali. Višje od 600 do 900 m postane trava redka, na njeno mesto stopi mahovtrava in pritlikavo grmičje. Sicer pa so ti kraji je in pritikavo ledu; tu ni ne pomladi, ne sedež večnega ledu; tu ni ne pomladi, ne poletja v pravem pomenu besede, zakaj dež je redka prikazen tudi v poletnih dneh.«

Izmed živali so tjujenji in mroži velikega pomena za ondotne prebivalce. Ti jim dajo vsega za življenje. Zelo važen je severni jelen in neobhodno potrebna žival grenlandski pes, ki ga rabi za vprego v sani. Tam gori živi tudi severna lisica, beli medved, severna kokoš (snežka) in severni (beli) zajec. Na strmih obrežnih stenah gradijo ptice svoja dnežda v zelo velikem številu, in sicer spodaj alke, zgoraj galebi. Tu se nahaja ogromna množina jajec. Na jugu so neke vrste gosí — »gaga«. Mnogo je na Grenlandiji različnih rudnin.

Popolnoma enotno sliko o Grenlandiji je težko podati. Različna okrožja nudijo različne slike. Nemška ekspedicija, ki je odkrila na vzhodni obali Franc Jožefov fjord, ga opisuje tako-le:

»Globlje in globlje ko smo prodirali, bolj mila temperatura je bila, voda bolj in bolj gorke. Prizori tako čudoviti kot v alpah. Neznana dežela, resnična notranjščina Grenlandije se je odpirala vedno lepša in veličastnejša. Mnogoštevilni ledeniki in brzice so prihajale od višjih in višjih gora navzdol... Konca še ni bilo videti.«

Dobili smo pokrajino, popolnoma prosto snega, ne samo v visokem poletju, ampak skozi cele tri mesece. V teh polarnih pokrajinah je rosa popolnoma neznana. Na vrhovih nizkih gora smo našli kreč in limanko v lepšem razvoju ko v nižinah. V višini do 2198 m smo našli poleg lepih listajev tudi debele preproge več palcev dolgega mahu. V najkrajšem času se razvije tu gori najbujnejše rastlinsko življenje. Tu je videti velike, enakomerno zelene plani, po katerih se pasejo severni jeleni. Na mnogih mestih so najlepše zelene trate, ki jih krasijo rumene glavice ledrika, poleg

andromeđe stoji borovje, na visokem pečlju se ziblje temnorujava zvončica, dalje nežna vedno zelena pirola z marmorno belimi cveti. Tudi lepe, a redke alpske cvetke so tu.

Od živali napobnjujejo te pokrajine tudi severni zajci v obilem številu. Od ptic smo videli gosí, pasočé se po tratih. Naleteli smo na hermešine, lisice, sove in sokóle. Bizam živi tu v čredah, koplje hrano izpod snega in daje meso. Strnad žgoli že v zgodnji še silno mrzli pomladi, deževnik in obrežni tekač zvižgata v nižinah. Tudi komarji, muhe in ličinke živijo tu svoje borno življenje. V morju je na milijone različnih rakov. Ti in nekatere male ribice so v hrano gaganu, galebom, potapljavcem in morskim lastavicam. Najvažnejši živali pa sta tjujenj in mrož. Eskimo in beli medved, oba ga pridno zasledujeta.

Neki misijonar je podal opis lepega fjorda, ki ga je zrl z gore: »V vsi svoji lepoti se je razprostrl fjord pred našimi očmi. Čeravno pust je nudil s svojimi otoki, zalivom in lesketajočim se ledom čudovit prizor. Zagledali smo deželo bajk. V resnici: sredi ledenih pušč, pravi grenlandski raj. Ime mu je Narsak — ravna dežela. Lepa trata vse okoli. Na bregu so ležale velike in lepe kamenite plošče.«

»Ta dežela vpliva v nepopisno močjo na človeka. Tudi prebivalstvo ni nič manj zanimivo.« (Dalje.)

Aprovizacija.

a Civilnim državnim vpokojencem (in njih vdovam in sirotam) se bo prodajal špeh v četrtek, petek in soboto, 27., 28. in 29. t. m. od 1. do 7. ure. Na vrsto pridejo v četrtek stranke od A do K, v petek od L do R in v soboto od S do konca. Stranke naj se držé strogo reda in pripravijo tudi drobž.

Po enakem redu in v istem času se bo prodajala v ponedeljek, torek in sredo, 31. marca, 1. in 2. aprila tudi mast.

a Delna sprememba pri prodaji kruha in moke. Ker je v nekaterih ulicah, ki meje dva krušna okraja, precej prodajalen kruha, ki pa so odkazane samo enemu okraju, bodo dotični prodajalci kruha prodajali kruh za oba okraja, ki mejita na tako ulico. Številke prodajalen kruha v novem načrtu se s tem prav nič ne predugačijo. Sprememba se izvrši le na ta način, da se izkaznice takih prodajalen razdele na oba krušna okraja. Vsled te podelitve bodo prodajali kruh: Z a III. in IV. okraj: Posavec, Rimska cesta, Vojna prodajalna na Bregu, Vidmar na Rimski cesti, Beden na Tržaški cesti. Z a V. in VI. okraj: Vojna prodajalna v Prečernovi ulici, Balezkič v Kolodvorski ulici.

a Krušne komisije bodo uradovale v petek, dne 28. marca od 8. do pol 1. ure popoldne. Izdajale se bodo izkaznice za kruh in moko.

a Prodaja moke. Od četrтка 27. marca do vštete sobote 29. t. m. se dobi na vsako močno izkaznico 1 kg bele moke za pecivo. Kilogram stane 4 K 66 vin. Ostanek moke je napovedati v ponedeljek, 31. t. m.

a Peki se vabijo, da se zglase v sredo 26. t. m. ob 9. uri popoldne v mestni posveovalnici radi nakazila moke.

a Sladkorne izkaznice za marec so veljavne samo do zadnjega marca t. l. V aprilu se marca zapadle izkaznice ne bodo zamenjavale. To se sporoča vsem tistim, ki nimajo cel mesec zadosti časa, da bi si kupili sladkor in ki mislijo, da je zanje treba vedno posebne izjeme.

Zagrebska borza.

LDU Zagreb, 25. marca. Zaključni kurzi na današnji borzi:

	Denari	Stago
Banka za trg., obrt in industrijo	476	485
Banka in hranilnica za Primorje na Sušaku, nove delnice	526	535
Hrvatska eskomptna banka	1435	1470
Eskomptna in menj. banka, Brod stare delnice	—	—
Hipotekarna banka, Zagreb nove delnice	—	400
Jadranska banka, Zagreb stare delnice	443	453
Hrvatska kreditna banka	—	—
Narodna banka, brez kupona	435	450
Obrtna banka, zadnja emisija, najnovejši del	252	—
Poljedelska banka	112	118
Prva hrvaška hranilnica, stare delnice	8500	8575
Rečka pučka banka, nove delnice	332	243
Sladkorna tovarna, Osijek	2560	2800
Zagrebska tovarna strojev	—	—
4 1/2% založnice hipotekarne banke	—	—
4 1/2% založnice eskomptne banke	—	—
4 1/2% založnice i. hrv. hranilnice	—	—

Več zidarjev

paoti dobri plači in pod ugodnimi pogoji se sprejme takoj v delo. Javiti se je med uradniškimi urami v »Državni posredovalnici za delo« v Ljubljani, Štritarjeva ulica št. 3. 2002

Strugar Karol Hlupič

Ljubljana, Dunajska cesta št. 6

se priporoča cenj. občinstvu in sprejema vsa v to sroko spadajoča dela, ki jih izvršuje hitro in poceni.

Sprejme se izurjen pomočnik.

DRVA

trda in mehka, metrska, drobno klana, kolobarji, trske oddaja po primernih cenah na drobno in debelo tvrdka F. & A. UHER, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 4.

Zlati hrošč.

Angloški spisal Edgar Allan Poe. — Prevel Vladimir Logar.

(Dalje.)

Z vso vneto sem kopal in še jaz sem začel sanjariti o velikem zakladu, ki je nojemu prijatelju čisto zmešal pamet. Ko je moje sanjarenje doseglo svoj višek in smo kopali že dobro uro, smo bili preklajeni od besnega lajanja. Že preje je pes kazal nekaj nemir, toda sedaj je bilo v njegovem lajanju nekaj otožno-resnega. Ko ga je hotel Jupiter spet zvezati, se je pes upiral z vsemi močmi, skočil v jamo, ki jo je divje razkopal s svojimi tacami. V nekaj trenutkih je odkril človeško okostje, med katerim je ležalo nekaj kovinskih gumbov in prah strohnele volne. Odstranili smo še par lopat zemlje in zagledali smo širok španski nož. Ko smo nadalje kopali, so se prikazali trije do štirje zlati in srebrni novci. Ko jih je Jupiter zagledal, se je komaj zadržal, da ne bi kriknil od veselja, toda obraz njegovega gospoda je kazal znamenje največjega razočaranja. Navzlic temu, naju je badril k delu; kar sem spotaknil in padel naprej, ker se mi je noga vjela v velik železni obroč, ki je napol zakopan ležal v zemlji. Zdaj smo kopali z vso resnostjo in še nikoli v življenju nisem bil tako napeto pozoren kot teh četrdeset minut. V tem času smo potegnili iz zemlje podolgovato leseno skrinjo, ki je začela že kameneti, kar je najbrže povzročil živo srebreni biklorid. Ta skrinja je bila približno meter dolga, malo manj široka in pol metra visoka. Radi varnosti je bila obita z jeklenimi oboji, ki so jo čez in čez preprežali kakor kaka mreža. Na vsaki strani skrinje so bili blizu pokrova pritrjeni trije železni obroči — vseh skupaj je bilo šest, ki je zanje lahko šest oseb prišlo. Z vsemi svojimi močmi smo pomaknili skrinjo le za ped dalje, tako težka je bila. Takoj smo uvideli, da jo je nemogoče odnesti domov. K sreči je bil pokrov zadržan le z dvema zapahoma, ki smo jih odstranili v burnem pričakovanju nadaljnjih trenutkov. Ko smo zaboj odkrili, se je pred nami zasvetil zaklad nepreračunljive vrednosti. Loj naših svetilk, ki je padel v notranjost skrinje, je povzročil tako močno blestenje in svetlikanje, ki ga je izžarevalo zlato in biseri, da smo komaj prenašali to žarko luč. Občutkov, ki so mi vstali ob pogledu na ta zaklad, ne morem popisati. Legrand se je zdel popolnoma utrujen in je spregovoril le par besed. Jupitrov obraz je bil nekaj minut mrtvaško bled; tudi on je bil ves prevzet od tega dogodka. Padel je na kolena in potopil svoje gole roke do komolcev v zlato in jih je pustil notri, kot da jih hoče kopati v tem morju. Končno je zaklical sam pri sebi: »In vse to-le je naredil keber! Oni keber, ki sem ga tako zaničeval in preklinjal. O, kako sem bil neumen in zloben!«

Končno sem moral oba, gospodarja in služabnika, zbuditi iz otopenosti in jih opozoriti, da naj spravimo zaklad domov. Bilo je pozno in treba je bilo hiteti, če smo hoteli imeti do solnčnega vzhoda vse doma. Težko je bilo pravo ukreniti in mno-

go časa potratili s posvetovanjem — tako zmešani smo bili vsi skupaj. Končno smo dve tretjini skrinjine vsebine izpraznili, narkar smo šele zamogli skrinjo vzdigniti iz jame.

Vse stvari, ki smo jih vzeli iz zaboja, smo poskrili pod robidovjem, kjer smo tudi pustili psa za stražo, in Jupiter mu je strogo zabijal, da se nikakor ne sme od tu odstraniti ali lajati, dokler se ne vrne. Nato smo se hitro odpravili z zabojem domov, kamor smo dospeli šele ob eni zjutraj. Bili smo tako izmučeni, da nismo mogli ničesar več. V koči smo se odpočili do dveh zjutraj in se malo okrepčali. Takoj nato pa smo spet odrinili v gorovje, s seboj smo vzeli tri vreče, ki smo jih k sreči našli v koči. Malo pred četrto uro zjutraj smo prišli do votline, razdelili sorazmerno zaklad, pustili jamo odkrito in se spet podali proti domu, kjer nas je že občila prva jutranja zarja. Bili smo docela ob vse moči; toda nepopisno razburjenje nam ni dalo miru. Po nemirnem tri do štiri ure trajajočem spanju smo vstali, kot na povelje, da pregledamo ves zaklad.

Zaboj je bil do roba poln in ves dan in še del noči smo uporabili za pregledovanje vsebine, ki je bila kar v neredu nametana v skrinjo. Ko smo vse stvari skrbno oddelili, smo uvideli, da je zaklad veliko večji, kot se nam je sprva zdelo. V obliki novcev je bilo vrednosti kakih štiri-stopetdeset tisoč dolarjev in to vrednost smo preračunali po sedaj običajni denarni veljavi. Vsi ti novci so bili zlati, starega kova in najrazličnejše kakovosti in vrste: francoski, španski in nemški denar, poleg angleških guinej in drugih novcev, ki jih še nikdar nismo videli. Poleg tega je bilo tu več izredno velikih in težkih kovanih denarjev, ki so pa bili tako obrdnjeni, da nismo mogli razbrati njihovih napisov. Amerikanskega denarja ni bilo nič. Večje težave pa nam je napravljala cenitev draguljev. Bili so dijamanti — med njimi nekaj prav velikih in lepih — vsega skupaj jih je bilo sto in deset; osemnajst rubinov, ki so nenavadno žareli; tristo deset smaragdov, vsi nedosežne lepote in enindvajset safirjev, poleg tega še opal. Vsi ti dragi kameni so bili v naglici nametani v zaboj. Njih okovi, v katerih so bili nekoč, so ležali razbiti med njimi. Poleg tega je bila v zaboju še velika množina masivnih zlatih okraskov, tako: približno dvesto prstanov in težkih križev, pet zlatih kadilnic velike vrednosti, mogočena zlata posoda, ki je bila bogato okrašena z zlatimi trinitimi listi in bachičnimi podobami; poleg tega sta bila dva zelo lepa mečeva ročaja in še mnogo malih predmetov, ki pa sem nanje že pozabil. Teža teh vrednosti je presežala šeststošestdeset kilogramov in tu nisem vzel v poštev niti stosedemindvetdeset krasnih zlatih ur, ki so bile tri izmed njih vredne vsaka gotovo petsto dolarjev. Mnogo teh ur je bilo že zelo starih in nesposobnih za somere: njihovo kolesje

je že zarjavelo. Toda vse so bile bogate nakičene z dragimi kameni. Vrednost vsega skupaj, kar je bilo v skrinji, je bila najmanj poldrug milijon dolarjev; in ko smo kasneje ocenili še manjše dragocenosti, smo spoznali, da je celotna vrednost zaklada mnogo večja, kot smo sprva preračunali. Ko smo bili slednjič z našo raziskavo gotovi in se je naše mrzlično razburjenje nekoliko poleglo, je Legrand spoznal, da sem komaj čakal, kdaj mi bo razvozljaval vse to zagonetno uganko in zato je začel pripovedovati vse okolnosti, ki so ga privedle do te najdbe.

»Gotovo se še spominjaš,« je rekel, »na oni večer, ko sem ti podal ono skico najdenega hrošča. Tudi še veš, da sem bil vznejevoljen nad tvojo trdovratno trditvijo, da izgleda moja ribsa kot slika mrtvaške glave. Ko sem prvič to mnenje povdabil, sem si mislil, da se norčuješ; toda potem sem se soppnil na čudne pege na hroščevm hrbtu in priznati sem moral, da imaš v gotovih ozirih prav. Navzlic temu me je jezilo, da si grajal moje slikarske zmožnosti — kajti jaz veljam za dobrega risarja — in zato sem že hotel pergament, ki si mi ga nazaj dal, zmečkati in vreči v ogenj.«

»Ali misliš ono papirnato cunjo?« sem ga vprašal.

»Ne; izgledalo je kot papir in sprva sem to tudi res mislil, toda takoj, ko sem začel risati, sem spoznal, da je zelo tenak pergament. Spominjaš se še, da je bil močno umazan. Dobro, ko sem ga že hotel zmečkati, sem se slučajno ozrl na skico, ki si jo preje ti gledal in misli si moje presečenjenje, ko sem ravno na onem mestu, kjer sem narisal hrošča — tako se mi je zdelo — zapazil sliko mrtvaške glave. Nekaj trenutkov sem bil tako osupel, da se nisem mogel razbrati. Vedel sem namreč, da je bila moja slika drugačna, navzlic celotnemu obrisu, ki je sličil mrtvaški glavi. Takoj sem vzel svetiljko, se vsedel na drogi konec sobe in sem začel pergament pozorneje motriti. Ko sem ga obrnil, sem zapazil na drugi strani svojo risbo, prav takšno kot sem jo narisal. Moja prva misel je bila začudenje nad podobnostjo obeh sličic, ki so bile iste velikosti in se nahajale tudi na istem prostoru, le da je bila ena na tej, druga na oni strani pergamenta. Kakor rečeno me je to dejstvo skrajno presenetilo in nisem vedel, kaj bi začel. To je vedno tako pri takih nepričakovanih dogodkih. Duh išče in išče vezi med slehernimi stvarmi — vzrok in učinek — in če se mu to ne posreči, je za nekaj časa utrujen, pobit. Toda ko sem premagal prvo začudenje, se mi je jelo tako nekaj svetlikati v glavi, kar me je pa še mnogo bolj razburilo. Jasno sem se spominjal, da takrat, ko sem začel risati ni bilo na pergamentu nobene slike. Vedel sem čisto natančno, kajti spomnil sem se, da sem pergament še obračal, da najdem lepši prostor za skico. Če bi bila mrtvaška glava že takrat na papirju, bi jo torej moral videti. Tu je ležala skrivnost, ki je niti najmanjše nisem znal raziskovati. (Dalje.)